

Samen Sterker

Tussenrapportage fase 3 Traject Visie
Leefbaarheid Kernen 2030
Stuurgroep VLK 25 oktober 2012

Inleiding

“Voor de toekomst is het hebben van voldoende lef de belangrijkste uitdaging”
- Ketenpartners 4

In 2010 heeft de gemeenteraad van de gemeente West Maas en Waal besloten tot het ontwikkelen van een Leefbaarheidsvisie voor haar kernen in 2030. De gemeenteraad verkent in een uitgebreid traject welke belangrijke ontwikkelingen op de kernen van West Maas en Waal afkomen op weg naar het jaar 2030 en welke keuzes gemaakt moeten worden. Trends als vergrijzing, ontgroening en krimp leggen een grote druk op de kernen en vragen om daadkrachtige besluiten. De externe bestuurskrachtmeting (2010) heeft de noodzaak tot toekomstbestendig beleid van het gemeentebestuur onderstreept. Woonstichting de Kernen en de Provincie Gelderland ondersteunen het initiatief.

De gemeenteraad vindt het belangrijk dat lokale organisaties en bewoners meedenken en medevormgeven aan de visie van de gemeente. In fase 2 is met een grote groep bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties nagedacht over welke ontwikkelingen zij zelf waarnemen, welke kansen en dilemma's dat voortbrengt en welke oplossingsrichtingen zij zien.

De belangrijkste bevindingen zijn teruggekoppeld aan bewoners en organisaties in de derde fase. Doel van deze derde fase is het verkennen en verscherpen van keuzes voor de toekomst. Op vijf avonden hebben meerdere groepen met een bezetting van vier tot acht personen een conceptvisie opgesteld (zie afbeelding).

De derde fase werd afgetrapt met een avond voor ketenpartners – organisaties die betrokken zijn bij de uitvoering van gemeentelijk beleid. Daarna hebben drie avonden plaatsgevonden met dorpsinwoners. In een vijfde bijeenkomst zijn 60 leerlingen van Pax Christi geraadpleegd hoe zij over de toekomst denken.

Twee centrale ambities zijn uit de afgelopen derde fase naar voren gekomen. Samenwerken en promoten zijn centrale ontwikkelingsrichtingen die de ketenpartners en inwoners mee willen geven voor de Visie Leefbaarheid Kernen.

Leeswijzer

Dit tussenverslag geeft weer welke keuzes zijn geadviseerd door groepen ketenpartners, inwoners en jongeren. Hoofdstuk 1 geeft de uit fase 2 voortgekomen dilemma's weer die zijn besproken op de bijeenkomsten. Hoofdstuk 3 en 4 geven de conclusies van de bijeenkomsten weer. De conclusies zijn vervat in de twee centrale ambities Samenwerken (Toekomst is teamsport) en Promoten (West Maas en Waal overal bekend). Hoofdstuk 5 geeft een evaluatie van de participatie en communicatie.

De speerpunten zijn uitgewerkt in hoofdstuk 3 en 4. De blauwe tekstvakken geven citaten uit de bijeenkomsten weer ter illustratie.

In de volgende (vierde) fase worden de speerpunten uit dit tussenverslag bediscussieerd en uitgewerkt in concrete doelen en initiatieven (agenda) van de verschillende partijen.

1. Consensus en dilemma's

Dit hoofdstuk geeft weer welke resultaten uit de vorige fase aan de ketenpartners, leerlingen en inwoners zijn teruggekoppeld. De deelnemers werden gevraagd in een groep van vier tot acht deelnemers tot een gedeelde visie te komen. Deze bestond uit een keuze op de vijf dilemma's aangevuld met de ambities waar consensus over bestond. De dilemma's en ambities werden op de bijeenkomst op een poster gepresenteerd.

Ambities:

- In 2030 is wonen in West Maas en Waal toegankelijk voor jong en oud, vermogend en minder vermogend
- In 2030 is West Maas en Waal optimaal bereikbaar voor wonen, werken en toerisme.
- In 2030 is West Maas en Waal landelijk bekend als prettige plek om te wonen, werken en recreëren
- In 2030 is een bloeiend verenigingsleven de ruggengraat van West Maas en Waal.
- In 2030 kent West Maas en Waal een aantrekkelijk ondernemersklimaat
- In 2030 zijn toeristische kansen nog beter benut, met behoud van het authentieke karakter van dorpen en buitengebied
- In 2030 heeft West Maas en Waal goed bereikbare zorgvoorzieningen met informatieve, preventieve en sociale functie
- In 2030 is er een effectieve en transparante relatie tussen burger, bedrijven en organisaties en de gemeente

Verenigingsleven

Uitgangspositie: Het verenigingsleven is de sociale ruggengraat van West Maas en Waal. Ontwikkelingen als vergrijzing, ontgroening en individualisering vormen bedreigingen voor het goed functioneren van verenigingen. Verenigingen moeten hierom intensiever samenwerken voor voldoende leden en accommodatie-uitbating. Hoe moeten verenigingen dit doen? Hoe zien verenigingen er in 2030 uit?

Samenwerken binnen kern In 2030 zijn verenigingen sterk geworteld in hun eigen dorp. Elk dorp beschikt over een overkoepelend verenigingsbestuur. Op het gebied van accommodaties, vrijwilligers en fondsen werken de verenigingen samen.		Samenwerken binnen gemeente Multifunctionele accommodaties tussen de dorpen zijn verzezen. Verenigingen delen huisvestingskosten en soms ook teamleden. Er wordt bottom-up geïnitieerd. Veel verenigingen zijn onder hun eigen naam hiernaar verhuisd.		Specialiseren binnen gemeente Elk dorp heeft een ander type vereniging. Het ene dorp heeft een uitgebreid voetbalcomplex, het ander dorp faciliteiten voor de paardensport.		Anders, namelijk	
Voordeel Veel soorten verenigingen in eigen dorp.	Nadeel Verschillende verenigingen hebben afwijkende identiteit. Te weinig leden per afzonderlijke vereniging.	Voordeel Ontmoeting met mensen van andere verenigingen. Kosten worden gedeeld. Aantrekkelijk voor sponsoren.	Nadeel Vervoer naar centrale accommodaties moet worden geregeld.	Voordeel Grotere verenigingen. Meer middelen beschikbaar voor de vereniging.	Nadeel Dorpskarakter van vereniging verdwijnt. Bereikbaarheid van vereniging moet worden gefaciliteerd.	Voordeel	Nadeel

Onderwijs

Uitgangspositie: de basisscholen zijn een belangrijke voorziening in de dorpen. Niet alleen voor het onderwijs van de kinderen, maar ook als ontmoetingsplek voor de ouders. De leerlingaantallen lopen door de ontgroening de komende jaren sterk terug. In de visie op onderwijs in 2030 moet de algemene ontwikkeling van het kind voorop staan. Samenwerking tussen scholen is daarom belangrijk. Scholen blijven bereikbaar en de ontmoetingsfunctie voor ouders blijft gewaarborgd. Op welke wijze krijgen de kinderen in 2030 kwalitatief goed onderwijs in West Maas en Waal?

Decentraal Elk dorp heeft zijn eigen basis- school. Het aantal leerlingen per school neemt af. De dorpsgemeenschap zet zich in om de scholen in stand te houden.		Specialiseren Sommige scholen specialiseren zich op de onderbouw, anderen op de bovenbouw, anderen op digitale lesvormen. Leerlingen zitten gedurende hun schooltijd op verschillende scholen in verschillende dorpen. De basisscholen trekken leerlingen buiten de dorpen.		Clusteren De structuur van het primair onderwijs is radicaal veranderd. West Maas en Waal heeft enkele grotere basisscholen, gedeeld door leerlingen uit verschillende dorpen. Schoolbussen en/of ouders vervoeren de leerlingen van en naar de scholen.		Anders, namelijk...	
Voordeel Primair onderwijs dichtbij huis. Vaste ontmoetingsplaats voor ouders en dorpsgemeenschap. Levendigheid in het dorp.	Nadeel Moeite scholen financieren en personeel te werven. Kleine klassen kunnen nadelig zijn voor de sociale ontwikkeling van het kind. Kwaliteit van onderwijs sterker afhankelijk van enkele leraren.	Voordeel Klaslokalen zitten vol. Kinderen maken vrienden met leeftijdsgenoten uit andere dorpen. Schoolgebouwen blijven in gebruik. Ophaalsysteem ouders versterkt gemeenschap.	Nadeel Vereist goede samenwerking en coördinatie tussen scholen. Toegenomen reistijd wanneer niet acht jaar in eigen dorp onderwijs kan worden genoten en kinderen op verschillende scholen zitten.	Voordeel Mogelijkheden tot combinatie met naschoolse opvang en sport- en muziekactiviteiten. Dorpsverschrijdende contacten leerlingen. Bestuurlijke zorgen om levensvatbaarheid scholen voorbij.	Nadeel Meerdere scholen sluiten en verdwijnen als ontmoetingsplek. Schoolbussen leiden tot extra kosten en reistijd.	Anders, namelijk...	

Zorg

Uitgangspositie: West Maas en Waal vergriest en de zorgvraag zal toenemen. Deze toename in zorgvraag is ook een kans voor ontwikkeling van de werkgelegenheid in de gemeente. Specialistische zorg moet centraal geregeld worden. Hoe ziet de overige zorg in West Maas en Waal er in 2030 uit?

Naar mensen toe Mensen blijven zolang mogelijk in hun eigen huis wonen. Door technologische aanpassingen aan het huis en digitaal contact met zorgverleners is thuis blijven wonen steeds langer mogelijk. Bij calamiteiten komt de zorgverlener aan huis.		Clusteren Clusters van dorpen delen lokale zorgcentra. Hier wordt niet enkel hulp geleverd bij kwalen, maar vindt ook ontmoeting plaats tussen bewoners. Zo vervullen de zorgcentra een sociale, informatieve en preventieve functie.		Centraal In een groot zorgcentrum zijn alle voorzieningen gecombineerd. Ook veel specialistische zorg kan in dit zorgcentrum gegeven worden.		Anders, namelijk...	
Voordeel Mensen kunnen zo lang mogelijk in eigen dorp blijven wonen.	Nadeel Kostbare vorm van zorg. In spoedgevallen niet direct hulp aanwezig. Druk op mantelzorgers en vrijwilligers.	Voordeel Elk cluster heeft een zorgcentrum. Bewoners kunnen met elkaar in contact komen bij de zorgcentra.	Nadeel Niet elk dorp heeft een eigen zorgcentrum. De zorgcentra zijn te klein voor specialistische zorg.	Voordeel Combinatie van expertise en budgetten voor zorg.	Nadeel Zorgvragers trekken uit hun dorp naar de centrale locatie.	Voordeel	Nadeel

Bedrijvigheid

Uitgangspositie: er liggen veel economische kansen in West Maas en Waal, die nog verder uitgebouwd kunnen worden. Bereikbaarheid en bekendheid van de streek is belangrijk voor succesvol ondernemen in West Maas en Waal. Wat moet de belangrijkste economische focus worden van de gemeente richting 2030?

Recreatie en toerisme Dagjes- en weekendtoeristen, waaronder veel gepensioneerden met geld en vrije tijd trekken naar West Maas en Waal. Middels regiomarketing worden de kansen van groei van binnenlands toerisme gepakt door het benutten van de ligging en landschap van West Maas en Waal.		Agrarisch De van oudsher sterke sector waar Rivierland bekend om staat, is versterkt in 2030. Gespecialiseerde en duurzame landbouw is uitgebreid.		ZZP De gemeente is een aantrekkelijke plek om te telewerken. De afgelopen jaren heeft de gemeente actief ZZP'ers verleid naar West Maas en Waal door te adverteren met de rustige omgeving, centrale ligging, goede bereikbaarheid en faciliteiten.		Industrie en logistiek In 2030 zijn kansen van de centrale ligging van de gemeente benut. Samen met MKB, Pax Christi en buurgemeenten zijn economische speerpunten ontwikkeld waar gemeente en regio toonaangevend in blijven.		Anders, namelijk...	
Voordeel Ruimte voor creatieve ondernemers. Toeristen kunnen voorzieningen levensvatbaar houden.	Nadeel Toeristen zorgen voor drukte. Investeringsnodig.	Voordeel Passend bij de identiteit en geschiedenis van de gemeente.	Nadeel Eist ruimte op. concurrerend met recreatie en toerisme.	Voordeel Meer dienstverleners in de gemeente zonder verandering uiterlijk karakter.	Nadeel Investeringsnodig.	Voordeel Toename werkgelegenheid voor eigen bevolking.	Nadeel Industrie kan leiden tot overlast als horizonvervuiling en milieuproblematiek.	Voordeel	Nadeel

Recreatie en toerisme

Uitgangspositie: meer toerisme in West Maas en Waal is wenselijk. Hiertoe moet het gebied door profilering meer bekendheid buiten de regio vergaren en bereikbaar zijn voor toeristen. Hoe moet de recreatie en het toerisme in West Maas en Waal verder worden uitgebouwd? Hoe ziet recreatie en toerisme er in 2030 uit?

Focus op buitengebied West Maas en Waal kent enkele toeristische trekpleisters. Deze bevinden zich allen buiten de dorpen. Recreatie en toerisme is een welkome economische pijler, maar in de dorpen moet het woongenot voorop staan. Recreatiegebieden tussen de dorpen trekken voornamelijk dagjestoeristen.		Specialiseren In 2030 hebben verschillende gebieden van West Maas en Waal verschillende functies. De Maaskant trekt toerisme, de Waalkant is voor wonen.		Focus op dorpen De dorpen worden actief ingezet om toeristen naar de streek te trekken. Fietsroutes langs de Maas, Waal en de Heerlijkheden lopen door verschillende dorpen. De inkomsten van toeristen spelen een belangrijke rol in het in standhouden van voorzieningen in de dorpen van 2030.		Anders, namelijk...	
Voordeel Rust in de dorpen blijft behouden.	Nadeel Voorzieningen in de dorpen profiteren niet.	Voordeel Duidelijk karakter verschillende gebieden. Duidelijkheid voor ondernemers waar initiatieven genomen kunnen worden.	Nadeel Scherp bestemmingsplan. Andere ontwikkelingsrichtingen uitgesloten.	Voordeel Voorzieningen en winkels in de dorpen profiteren.	Nadeel Drukte in de dorpen.	Voordeel	Nadeel

In 2030 focus in de kernen op:

Verenigingsleven	Onderwijs	Recreatie en toerisme	Zorg	Bedrijvigheid
Samenwerking binnen kern 6	Decentraal 8	Focus op buitengebied 6	Naar mensen toe 13,6	Recreatie 11
Samenwerking binnen gemeente 12	Specialiseren 2	Specialiseren 0,3	Clusteren 4,2	Agrarisch 4
Specialiseren binnen gemeente 4	Clusteren 14	Focus op dorpen 15,7	Centraal 3,2	ZZP 1,5

Bovenstaande tabel presenteert de kwantitatieve uitkomst van de keuzes op de dilemma's van de groepen. In totaal hebben 22 groepjes een conceptvisie opgesteld door keuzes te maken op de dilemma's. In enkele gevallen werd een groepje het onderling niet eens. Zij stemden vervolgens 2x binnen een dilemma. In enkele gevallen maakte een groepje geen keuze op een dilemma.

De groepen op de bijeenkomsten werd gevraagd door middel van een sticker hun keuzes op de diverse dilemma's weer te geven. Wanneer de keuzes van alle groepen naast elkaar gezet worden ontstaat bovenstaand beeld. De keuzes is het scenario voor West Maas en Waal in 2030 die door de deelnemers is gekozen. De stemmen zijn als volgt verspreid over de samenleving: leerlingen Pax Christi (8 groepen), partners van de gemeente (7 groepen), inwoners dorpen (7 groepen). Deze uitkomst is geen harde wetenschap, maar was de basis voor de discussie over de gewenste toekomstvisie.

Binnen elk thema is een duidelijke meerderheid voor een bepaalde richting. Verenigingen moeten in 2030 meer onderling en dorpsgrensoverschrijdend samenwerken, het onderwijs is in 2030 voor een deel geclusterd, recreatie en

toerisme krijgt in 2030 meer ruimte binnen de dorpen, de zorg wordt in 2030 zo lang mogelijk thuis verleend en de focus op bedrijvigheid ligt in 2030 op het versterken van recreatie en toerisme binnen de gemeente.

De groepen presenteerden hun conceptvisie, waarin ze toelichtten waarom ze voor deze visie hadden gekozen. Dit vormde de basis voor een discussie. Uit de conceptvisies van jongeren, ketenpartners en inwoners is op elk dilemma een meerderheid uitgekomen. De uitkomst is geen harde wetenschap. De toelichting van de visies waren de basis voor de uitwerking in een veertiental speerpunten. Deze worden in de volgende hoofdstukken uiteengezet.

2. Koersen en speerpunten

De aanwezigen op de bijeenkomsten in de derde fase hebben aangegeven wat zij de meest aantrekkelijke ontwikkelingsrichtingen vonden binnen de dilemma's en waarom. De keuzes op de dilemma's en de ambities zijn vertaald in veertien speerpunten.

Binnen de discussies over een toekomstbestendige visie waren twee terugkerende koersen te ontwaren. De eerste koers is vergaande samenwerking binnen en buiten de gemeente. Deze wordt beschreven in 'De Toekomst is Teamsport'. De tweede koers is een wens van het meer op de kaart zetten (promoten) van de gemeente. Deze wordt beschreven in 'West Maas en Waal Overall Bekend'. West Maas en Waal moet in de toekomst meer samenwerken en meer promoten. Binnen alle thema's. De uitgewerkte speerpunten vindt u op de volgende pagina's.

De speerpunten geven een richting aan die de samenleving voor 2030 voor ogen heeft. In de volgende fase wordt deze richting uitgewerkt. Niet elk dorp zal richting 2030 dezelfde ontwikkeling doormaken. In de volgende fase maken inwoners op basis van de speerpunten een agenda voor de dorpen.

3. De toekomst is teamsport

Zelfstandigheid is een kenmerkende eigenschap van de inwoners van West Maas en Waal. Ze wordt geïllustreerd door de sterke verenigingsverbanden in de kernen vandaag de dag, maar ook door de geschiedenis. Van oudsher assisteerden de inwoners van een kern elkaar in de strijd van levensbelang tegen het water en tegen vreemde indringers. Leefbaarheid ging over het eigen dorp. Je ging in het eigen dorp naar kerk en café, je genoot er je verenigingsleven en deed boodschappen in de dorpswinkel.

Boodschappen worden in 2012 al in grote mate niet meer gedaan in het eigen dorp. Toegenomen mobiliteit heeft ervoor gezorgd dat grote supermarkten in de grotere kernen en speciaalzaken in de regio steeds beter bereikbaar zijn geworden. Oude dorpswinkels zijn voor een groot deel verdwenen, of kwakkelen met het voortbestaan. Webwinkels zijn in opkomst.

Ook bij andere dorpsvoorzieningen als scholen is een duidelijke vermindering van het gebruik zichtbaar. De verwachting is dat het aantal inwoners van West Maas en Waal de komende decennia zal afnemen. Daardoor zal een vergrote druk op het voortbestaan van bestaande voorzieningen ontstaan.

Daarnaast zal ook het type voorzieningen moeten veranderen door een sterke afname van het aantal jongeren, en sterke toename van het aantal ouderen.

Tijdens de bewonersavonden werd duidelijk dat deze veranderingen al gevoeld worden. Verenigingen hebben moeite met het volkrijgen van de jongerenteams en vinden steeds minder jonge krachten voor het bestuur. Een oplossing die vele aanwezigen zien is SAMENWERKEN. Samenwerken binnen de kern, tussen kernen onderling, tussen voorzieningen en verenigingen. Ook een goede samenwerking met de gemeentelijke organisatie wordt als belangrijk gezien.

Inleiding samenwerken

“Besef dat in de toekomst samenwerken nodig is. Je zou een Multifunctioneel centrum kunnen oprichten in de gemeente waar verenigingsleven, onderwijs en speciale zorg een thuis vinden. Zo organiseer je een sociale ontmoetingsplaats, je maakt gezamenlijk vervoer makkelijker van, voor en naar de regio. Een zwembad wordt dan ook weer denkbaar. Je behoudt zo werkgelegenheid en voorzieningen binnen de gemeente.”

- Ketenpartners groep 6

“Werk samen op onderwijs, zorg en verenigingen om maximaal succes te boeken” – Ketenpartners groep 1

“West Maas en Waal is een stad, de dorpen zijn de wijken. Niet alle wijken in een stad hebben dezelfde voorzieningen, en hebben verschillende sterktes. Daar moeten we aan werken.”
– Dorpsavond Beneden-Leeuwen en Boven-Leeuwen groep 1

Speerpunt 1

Naar 2030 is er collectieve ambitie en bereidheid om de leefbaarheid in West Maas en Waal gezamenlijk te verbeteren.

“Centreer het onderwijs in drie clusters”- Ketenpartners groep 6

“Kunnen we niet een school maken, met verschillende geloven in aparte klassen?”
- Leerlingen Pax Christi groep 3

“Onderwijs vraagt veel expertise. In een geclusterde aanpak kun je specialisten op leeftijd en onderwerp inzetten”- Ketenpartners groep 2

“Focus je bij onderwijs op kwaliteit, niet op identiteit”
– Ketenpartners groep 3

“Scholen samenvoegen kan alleen als je goed let op het geloof.”
- Leerlingen Pax Christi groep 6

“Door vergrijzing moeten scholen meer gaan samenwerken”
- Leerlingen Pax Christi groep 1

“We moeten voorkomen dat een school in stand wordt gehouden terwijl dat eigenlijk niet meer mogelijk is. Kwaliteit en schaal zijn met elkaar verbonden. Met een bepaalde schaalgrootte kan je kwaliteit niet meer bieden. Samen met alle spelers moeten we bepalen wanneer een moment is om het knop door te hakken om te zeggen: nu wordt de school te klein”.
- Klankbordgroep

Speerpunt 2

In 2030 is kwalitatief goed onderwijs voor leerlingen het criterium voor de aanwezigheid van scholen.

“Het dilemma voor de toekomst is: blijven wij dorps- en buurtgericht denken, of gaan we breed denken? Het motto moet zijn “Ich bin ein West Maas en Waler”
- Ketenpartners groep 3

3.1 Werk samen tussen scholen

De basisschool geldt als een belangrijke dorpsvoorziening in West Maas en Waal. Niet alleen als educatieve instelling, maar ook als ontmoetingsplaats voor ouders. Een grote groep bewoners is bezorgd over het teruglopende aantal leerlingen. Kwaliteit van onderwijs is leidend. Onderwijskwaliteit gaat niet alleen over toegewijde docenten, maar ook over het ontmoeten van leeftijdsgenoten voor het ontwikkelen van vriendschap en sociale vaardigheden.

Door krimp en ontgroening dreigt de sociale ontwikkeling van leerlingen in het gedrang komen. Van verschillende oplossingsrichtingen is clustering de meest genoemde optie. Daarbij wordt gedacht aan het samenvoegen van scholen tussen dorpen onderling of het oprichten van een grote nieuwe instelling. Leerlingen van het Pax Christi waren radicaler dan volwassenen voor hun keuze in het clusteren van scholen. Zij gaven duidelijk aan clustering van basisscholen als wenselijk te zien voor het ontmoeten van leeftijdsgenoten. Een verklaring kan zijn dat deze generatie grensoverschrijdender is ingesteld door de ontwikkeling van het internet. Specifiek noemden de leerlingen integratie van scholen binnen Wamel en Appeltern.

Afscheid nemen van een dorpschool is een emotioneel zware keuze. Enkele stakeholders en volwassenen kozen voor het zolang mogelijk behouden van de dorpscholen, mits de onderwijskwaliteit niet in het gedrang komt. De algemene insteek voor 2030 is dat de kwaliteit van primair en voortgezet onderwijs in West Maas en Waal het criterium vormt voor de aanwezigheid van een school in 2030. Gemeenschap, gemeente en scholen stellen een monitor op waarin gelet wordt op onderwijskwaliteit van docenten, op de hoveelheid leerlingen per leeftijdscategorie (sociaal-emotionele ontwikkeling) en de inzet van de dorpsgemeenschap. Wanneer een school op een van deze onderdelen onder een bepaalde grens zakt betekent dit dat er vergaande maatregelen noodzakelijk zijn.

“Samenwerken brengt onze clubs op een hoger niveau”
- Leerlingen Pax Christi 3

“Het is ook goedkoper als verenigingen samen delen”
- Leerlingen Pax Christi

“Samenwerken en specialiseren van verenigingen binnen de gemeente betekent loslaten van organisatiebelangen en voortdurend met elkaar in gesprek blijven”
– Ketenpartners

“Mensen worden socialer als ze met anderen omgaan. Verenigingen moeten met elkaar overleggen over de kosten van hun sport”
– Leerlingen Pax Christi

“Samenwerken tussen verenigingen moet niet ophouden bij de grens –denk groter” – Ketenpartners 5

“Houd voorzieningen kleinschalig waar mogelijk, maar kijk hoe de hoogste kwaliteit geleverd kan worden”. - Appeltern, Altforst en Maasbommel groep 2

Speerpunt 3

In 2030 worden accommodaties zo multifunctioneel mogelijk gebruikt. Verenigingen werken samen om het aanbod bereikbaar te houden.

“Maak een bestuur voor verschillende voetbalclubs”
- Leerlingen Pax Christi 2

3.2 Werk samen tussen verenigingen

West Maas en Waal is trots op de mentaliteit van samenwerking tussen de clubs binnen BOA (Batavia, Olympus, AAC). De drie oorspronkelijke verenigingen waaruit BOA is opgebouwd zijn in samenwerking sterker in de competitie geworden. De tekorten aan F-jes gaven de noodzaak tot samenwerking; later volgen de seniorenelftallen. Binnen deze en andere verenigingen bestaan nu al zogeheten “toekomstcommissies” die het ledenbestand monitoren en aangeven waar kansen liggen (bijvoorbeeld inzetten op seniorenelftallen) en aangeven wanneer combinaties met andere verenigingen wenselijk zijn. In een tijd van grensoverschrijdende blik en toegenomen mobiliteit zijn meer van dergelijke samenwerkingen wenselijk. Dit betekent in 2030 ook het delen van accommodaties.

Effectief samenwerken mag niet beperkt worden door grenzen. In 2030 blijft door samenwerking het verenigingsleven de ruggengraat van West Maas en Waal.

3.3 Werk samen aan zorg

In 2030 heeft West Maas en Waal goed bereikbare zorgvoorzieningen met informatieve, preventieve en sociale functie. Mensen blijven zolang mogelijk in hun huidige woning wonen.

Door technische verbeteringen aan het huis en digitaal contact met bijvoorbeeld wijkverpleegkundigen is thuis blijven wonen steeds langer mogelijk. Bij noodsituaties komt de zorgverlener (bijvoorbeeld huisarts) aan huis. Dit vergt inzet van vrijwilligers en mantelzorg binnen de kernen. De organisatie van zelfzorg is hiervoor een belangrijke uitdaging. Ook vraagt het om inzet en acceptatie van nieuwe technologieën. Op het moment dat thuiswonen niet meer gaat wordt zorg verleend op een centrale zorglocatie.

“Hoe decentraler de zorg, hoe duurder. Dat wordt een groot probleem” – Inwoners Beneden-Leeuwen en Boven-Leeuwen groep 1

“We hebben meer vrijwilligers nodig, en moeten het werk in de zorg aantrekkelijker maken”
- Leerlingen Pax Christi 1

“Zorg in de toekomst moet zijn: zo lang mogelijk thuis, daarna goed en groot aangepakt op een centrale locatie”- Ketenpartners groep 2

“Zorg voor mogelijkheden voor ouderen om elkaar in de eigen kern te ontmoeten”
- Alphen, Wamel, Dreumel groep 2

“Eenzaamheid los je niet op met een webcam - Klankbordgroep

Speerpunt 4

In 2030 blijven West Maas en Walers zolang mogelijk in hun huidige woning wonen. Op het moment dat thuiswonen niet meer gaat wordt hoogwaardige zorg verleend op een centrale zorglocatie in de gemeente.

Speerpunt 5

In 2030 werkt iedereen in West Maas en Waal intensief samen met partijen binnen de regio Rivierenland en omliggende gemeenten.

“Denk gemeentelijk, niet op dorpsniveau” - Appeltern, Altforst en Maasbommel groep 4

“Wij denken niet meer in grenzen”. – Ketenpartners 6

“Gemeenten kunnen nog veel meer samenwerken” – Ketenpartners 1

Speerpunt 6

In 2030 is West Maas en Waal een gemeente die meedenkt hoe initiatieven uit de samenleving werkelijkheid kunnen worden.

“Cluster het verenigingsleven van Altforst, Horssen en Appeltern” - Appeltern, Altforst en Maasbommel groep 4

“Jongeren gaan uit in Nijmegen, Oss, Den Bosch. Ze regelen zelf bussen voor verplaatsing. Voor de nieuwe generatie gelden hele andere ideeën van afstanden dan hun grootouders, die alleen het dorp zagen” – Dorpsavond Cluster Dreumel-Wamel-Alphen groep 2

“Maak als gemeente investeringsvriendelijke bestemmingsplannen, zodat ondernemers ruimte krijgen” – Ketenpartners 1

3.4 Werk samen als een grenzeloze gemeente

Veel uitdagingen in de 21e eeuw overschrijden gemeentegrenzen. Daarvoor is nauwe samenwerking nodig. Vanuit de gemeente is gekozen voor een intense bestuurlijke samenwerking met de regio Rivierenland. Ketenpartners Woonstichting De Kernen en Zorggroep Maas en Waal hebben deze keuze ook gemaakt.

Ook de goede banden en de maatschappelijke samenwerking met en in het Land van Maas en Waal en Nijmegen behouden we. In een tijd van grensoverschrijdende blik, digitalisering en toegenomen mobiliteit denken we niet meer in geografische grenzen.

3.5 Gemeente: werk samen

In 2030 is er een effectieve en transparante relatie tussen burger, bedrijven en organisaties en de gemeente. De communicatie van de gemeente naar de burger, bedrijven en organisaties is transparant. De gemeente voert regie: initiatieven komen uit de dorpen.

De inzet van de dorpsbewoners bepaalt de leefbaarheid in de dorpen. De gemeente vervult in 2030 een andere rol in de West Maas en Waalse samenleving. De gemeente neemt naar de toekomst toe meer een rol als meedenkkraacht in dan als controlekraacht.

De gemeente West Maas en Waal is in 2030 een ondersteuningsmacht die bij initiatieven uit de samenleving in eerste instantie op zoek gaat hoe deze kunnen slagen.

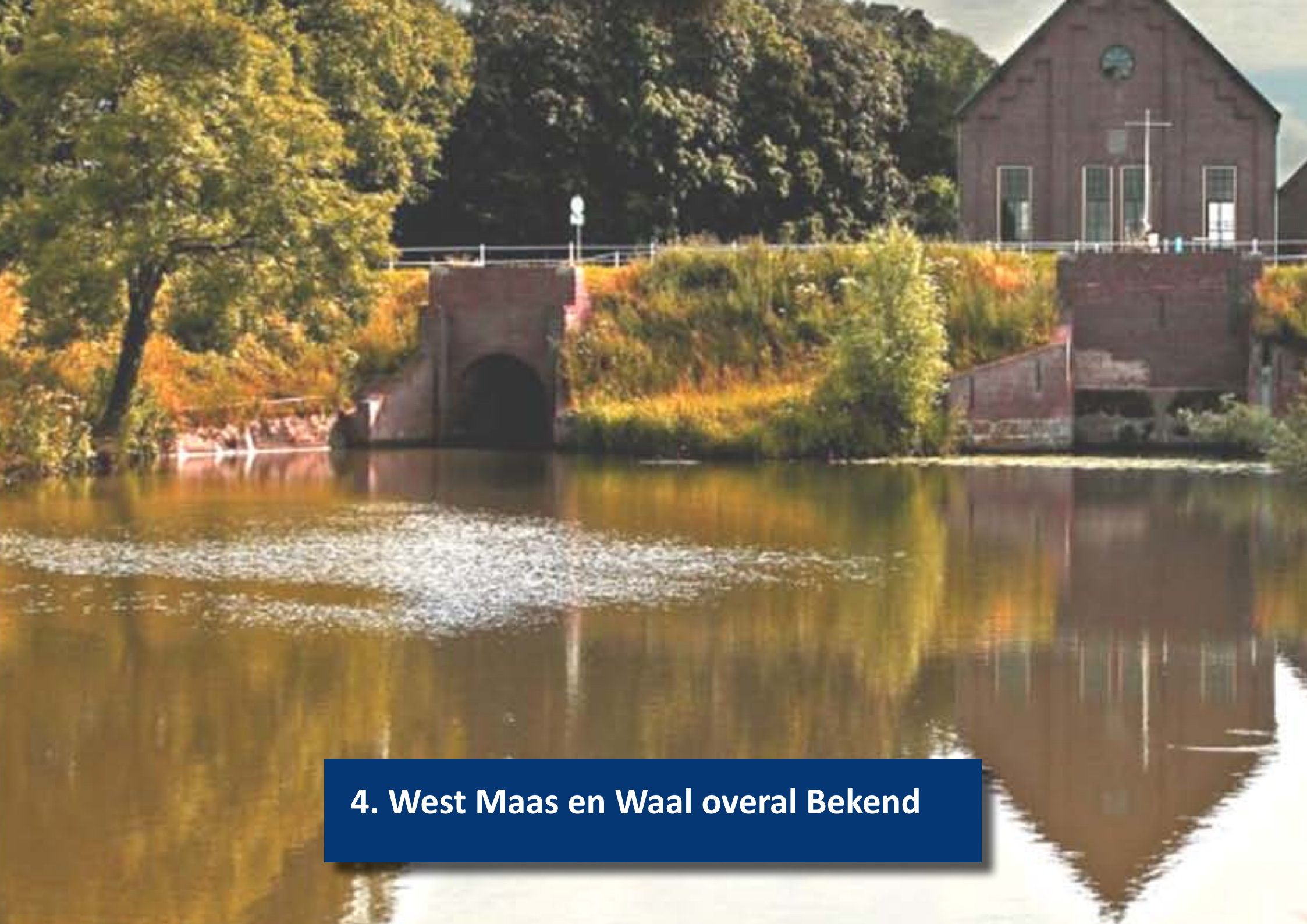
3.6 Communiceer

Cruciaal voor samenwerking in 2030 is communicatie. Een slimme samenwerking gedijt alleen wanneer partners goed met elkaar overleggen en elkaar op de hoogte houden van gemaakte stappen. Voor een aantal uitdagingen waar verantwoord mee om moet worden gegaan, zoals het primair onderwijs, moeten partijen gezamenlijke afspraken maken en deze monitoren. Een belangrijke rol voor de regiegemeente is de communicatie tussen partijen in de samenleving mogelijk maken en faciliteren.

Speerpunt 7

In 2030 is binnen de gemeente West Maas en Waal een slim systeem van communicatie opgezet, waarin partners en gemeenten van elkaar leren en op de hoogte blijven.

4. West Maas en Waal overal Bekend

Inleiding Promoten

“Denkend aan Holland, zie ik eindeloze rivieren traag door oneindig laagland gaan” schreef Hendrik Marsman ooit over Nederland. West Maas en Waal geeft met haar twee rivieren, polderlandschap en karakteristieke dorpen als geen andere gemeente uitdrukking aan dit Nederlands karakter.

In tegenstelling tot samenwerken is het promoten van de eigen regio niet kenmerkend voor de inwoner van West Maas en Waal. De natuur van de inwoners is die van “doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg”. Er is over het algemeen een bescheiden opstelling en weinig behoefte om het hoofd boven het maaiveld uit te steken – dit ondanks de grote hoeveelheid toeristen die het gebied nu al weet te vinden.

Toch ziet een brede groep inwoners en organisaties in de samenleving promotie als een belangrijk instrument om de leefbaarheid op weg naar 2030 te vergroten. West Maas en Waal is een centraal gelegen en toeristisch aantrekkelijk gebied. Door promotie kunnen verschillende kansen voor het aantrekken van toeristen, ondernemers en nieuwe bewoners verzilverd worden.

“Stel je actief op in de regio”-
Ketenpartners 2

“Het is een opwaartse spiraal.
Promotie en ruimte voor ontwikke-
ling in recreatie- en bedrijfslocaties
zorgen voor betere werkgelegen-
heid. Door een prettig werk- en
leefklimaat stimuleer je samenhang
en verenigingsleven. De samenhang
draagt bij aan kwaliteitszorg voor
die mensen die zo lang mogelijk in
het eigen dorp willen blijven”
– Ketenpartners 5

Speerpunt 8

In 2030 is West Maas en Waal binnenin en van buitenaf goed bereikbaar zowel voor autobezitters als voor niet-autobezitters.

“Samenwerken tussen verenigingen betekent dat vervoer tussen dorpen geregeld moet worden”

- Leerlingen Pax Christi groep 4

“We hebben meer openbaar vervoer nodig voor de dorpen onderling”

- Leerlingen Pax Christi groep 7

“Bouw een brug over de Maas, zodat ook de Zuidkant van onze gemeente ontsloten wordt”

- Dorpsavond Dreumel
Wamel Alphen groep 2

Speerpunt 9

In 2030 heeft West Maas en Waal een hoogwaardige digitale infrastructuur; ook in het buitengebied.

“Voor onze toeristische kansen geldt: meer landelijke reclame”

- Ketenpartners groep 2

“Toerisme past bij onze geschiedenis: er is ruimte zat”

- Leerlingen Pax Christi groep 4

Speerpunt 10

In 2030 worden de dorpen actief ingezet om toeristen naar de streek te trekken, met behoud van het dorpse karakter.

“Je zou voor het toerisme meer leuke dingen moeten bedenken”

- Leerlingen Pax Christi groep 2

“Laat alle dorpen profiteren van dagstoerisme”

- Alphen, Wamel, Dreumel groep 2

4.1. Verbeter de bereikbaarheid van West Maas en Waal

Ondanks een ligging vlakbij snelwegen en Nederlands grootste waterwegen is West Maas en Waal intern tussen de dorpen relatief moeilijk bereikbaar over de weg en met het openbaar vervoer. Dit terwijl urbanisatie er voor zorgt dat veel werkgelegenheid naar steden zal verplaatsen. Nieuwe vervoersmogelijkheden dienen zich aan (scooter, elektrische fiets, elektrische auto, deelauto). In 2030 zijn betere vervoersmogelijkheden georganiseerd om toerist, ondernemer en nieuwe bewoners van dienst te zijn.

4.2. Verbind en promoot via ICT

Goed verbonden in de eenentwintigste eeuw betekent dat de ICT-infrastructuur goed moet zijn. Voor bewoners in de woonwijken en in het buitengebied, voor de toerist, dienstenwerker, ZZP en overige werknemers geldt dat zij steeds afhankelijker zijn van digitale bereikbaarheid. Om aantrekkelijk te zijn als gemeente voor deze groepen en om bij zorgbehoefte zolang mogelijk thuis te kunnen blijven wonen moet bovengemiddelde digitale bereikbaarheid speerpunt zijn.

4.3. Promoot West Maas en Waal als toeristische locatie

In 2030 zijn toeristische kansen nog beter benut, met behoud van het authentieke karakter van dorpen en buitengebied. De dorpen worden actief ingezet om toeristen naar de streek te trekken.

Veel van het toerisme draait om het buitengebied. De overgrote meerderheid van de geraadpleegde groepen gaf aan dat de focus naar het aantrekken van toerisme naar de kernen een toeristische kans is. Hierbij is ook te denken aan wintervoorzieningen. Fietsroutes langs de Maas, Waal en de Heerlijkheden lopen door verschillende dorpen. De inkomsten van toeristen spelen een belangrijke rol bij het in standhouden van voorzieningen in de dorpen van 2030. Hiervoor moet op zoek worden gegaan naar wat het authentieke karakter van de dorpen is. Wat onderscheidt de dorpen van Druten, Neerijnen of Maasdriel?

Speerpunt 11

In 2030 is West Maas en Waal beter bekend als aantrekkelijke vestigingsplaats voor inwoners.

“Winkeliers profiteren als er meer mensen naar de dorpen komen”
- Leerlingen Pax Christi groep 2

“Toerisme in West Maas en Waal hangt samen met de aantrekkelijkheid van het landelijk gebied. Landbouw moet ook worden meegenomen in de overwegingen als je het hebt over toerisme hebt.” - Ketenpartners groep 3

“Samen promoten als Maas en Waal – zonder West- werkt beter” – Ketenpartners groep 5

“Zet reclameborden voor West Maas en Waal langs de snelweg, bijvoorbeeld op wegen vanuit Duitsland!” – Ketenpartners groep 1

Speerpunt 12

In 2030 geniet het land van Maas en Waal door effectieve promotie landelijke bekendheid

Toeristische bekendheid wordt als een sleutel gezien: bezoekers kunnen door een tijdelijk verblijf de gemeente zien als aantrekkelijke werk- of vestigingsplaats. Bij een scherpere focus op de kernen moet wel gelet worden op het handhaven van rust.

Groei van het toerisme kan ook aan de Waalkant bevorderd worden. Nu al voeren fietsroutes erlangs. Internationale fietsroutes langs de grote rivieren zijn in opkomst. Daar zouden de kernen langs de Waal en langs de Maas van kunnen meeprofiteren.

4.4. Promotie als prettig leefbare plaats

In 2030 staan door dorpsbranding de dorpen bekend als prettig leefbare plaats. Door economische en demografische ontwikkelingen kunnen de komende jaren geen grootschalige woningbouwplannen worden uitgevoerd. Nadruk bij toekomstige woningvraag zal vanwege de vergrijzing liggen op geschikte woningen voor senioren. De prognose is dat het aantal inwoners naar 2030 licht daalt. Het beperkt houden van de daling van het aantal inwoners vergt effectieve promotie van West Maas en Waal. Maak ook voorwaarden (groen, rust, ruimte, ontsluiting, passende woningen) om aantrekkelijk te wonen in de gemeente. Toegankelijk voor iedereen.

4.5. Werk samen aan promotie

In 2030 is de regio door promotie landelijk op de kaart gezet. Promotie van West Maas en Waal is krachtiger wanneer zij integraal wordt opgepakt. Daarbij is niet alleen Rivierenland, maar ook het Land van Maas en Waal een sterk merk.

In tegenstelling tot samenwerken is het promoten van de eigen regio niet kenmerkend voor de inwoner van West Maas en Waal. Toch ziet een brede groep inwoners en organisaties in de samenleving promotie als een belangrijk instrument om de leefbaarheid op weg naar 2030 te vergroten.

West Maas en Waal is een centraal gelegen en toeristisch aantrekkelijk gebied. Door promotie kunnen verschillende kansen voor het aantrekken van toeristen, ondernemers en nieuwe bewoners verzilverd worden.

4.6 Promoot West Maas en Waal als werkgemeente

In 2030 kent West Maas en Waal een aantrekkelijk ondernemersklimaat met gemixte economische functionaliteiten. Er liggen veel kansen om geld te verdienen in West Maas en Waal, die nog verder uitgebouwd kunnen worden. Bereikbaarheid en bekendheid van de streek is belangrijk voor succesvol ondernemen in West Maas en Waal. De nadruk ligt op nieuwe initiatieven binnen recreatie en toerisme, maar er moet ook ruimte zijn voor agrarische bedrijvigheid, ZZP, industrie en logistiek, mits ze passend zijn bij de kernkwaliteiten van het gebied.

4.7 Promoot duurzaamheid in de gemeente

Het maatschappelijke draagvlak voor duurzame productie groeit en de verwachting is dat die groei doorzet en van groot belang wordt voor sectoren als voedsel, productie en bouw. Door de hogere energieprijzen wordt isoleren gunstiger. Huizen die slecht zijn geïsoleerd dalen daarbij in waarde. Belangrijk vanuit duurzaamheidsperspectief is de ontwikkeling van duurzame en decentrale energieopwekkingsystemen en lokale coöperaties voor energievoorziening. Dit vindt plaats onder invloed van een toenemende energievraag en stijging van de prijs van fossiele brandstoffen. De schaal van deze installaties en de relatieve eenvoud waarmee ze geïnstalleerd kunnen worden kan betekenen dat ze de komende jaren op grote schaal gebruikt zullen worden.

De ontwikkeling van kleinschalige duurzame energieopwekkinginstallaties biedt kansen voor West Maas en Waal. Dorpen zijn beter geschikt voor eigen energie-installaties dan steden. Omdat er meer ruimte is in dorpen, kunnen zonnepanelen en andere installaties gemakkelijker geplaatst worden. Energieopwekking in de rivieren biedt tevens kansen. Het investeren in deze voorzieningen en het beheren en onderhouden ervan vraagt om nieuwe samenwerkingsverbanden. Dat kan op een commerciële manier. In dat geval ontstaat er een nieuwe markt rond energie. Maar het is ook goed voorstelbaar dat er coöperaties worden opgericht op gebied van energievoorziening.

“Zoneer. Concentreer bedrijvigheid aan de Waalkant, toerisme aan de Maaskant”. - Ketenpartners groep 6

“Een mix van bedrijvigheid is goed, maar je moet wel keuzes maken. Als je het authentieke karakter wil behouden dan moet je niet overal industrie bouwen. Kies de Waalkant als ontwikkeld en productief gebied. En kies aan de Maaskant echt voor natuur, recreatie, en ambachtelijke industrie”
- Klankbordgroep

“Meer reclame voor het bedrijfsleven in West Maas en Waal”
- Leerlingen Pax Christi groep 1

Speerpunt 13

In 2030 is in West Maas en Waal een mix van bedrijvigheid, met nadruk op recreatie en toerisme

“Als je een toekomstvisie maakt zonder ambities op het gebied van duurzaamheid, dan mis je de boot!” - Klankbordgroep

Speerpunt 14

In 2030 haalt West Maas en Waal minimaal vergelijkbare duurzaamheidscijfers als gemeenten in de regio.

De speerpunten op een rij

1. Naar 2030 is er collectieve ambitie en bereidheid om de leefbaarheid in West Maas en Waal gezamenlijk te verbeteren.
2. In 2030 is kwalitatief goed onderwijs voor leerlingen het criterium voor de aanwezigheid van scholen.
3. In 2030 worden accommodaties zo multifunctioneel mogelijk gebruikt. Verenigingen werken samen om het aanbod bereikbaar te houden.
4. In 2030 blijven West Maas en Walers zolang mogelijk in hun huidige woning wonen. Op het moment dat thuiswonen niet meer gaat wordt hoogwaardige zorg verleend op een centrale zorglocatie in de gemeente.
5. In 2030 werkt iedereen in West Maas en Waal intensief samen met partijen binnen de regio Rivierenland en omliggende gemeenten.
6. In 2030 is West Maas en Waal een gemeente die meedenkt hoe initiatieven uit de samenleving werkelijkheid kunnen worden.
7. In 2030 is binnen de gemeente West Maas en Waal een slim systeem van communicatie opgezet, waarin partners en gemeenten van elkaar leren en op de hoogte blijven.
8. In 2030 is West Maas en Waal binnenin en van buitenaf goed bereikbaar zowel voor autobezitters als voor niet-autobezitters.
9. In 2030 heeft West Maas en Waal een hoogwaardige digitale infrastructuur; ook in het buitengebied.
10. In 2030 worden de dorpen actief ingezet om toeristen naar de streek te trekken, met behoud van het dorpse karakter.
11. In 2030 is West Maas en Waal beter bekend als aantrekkelijke vestigingsplaats voor inwoners.
12. In 2030 geniet het land van Maas en Waal door effectieve promotie landelijke bekendheid.
13. In 2030 is in West Maas en Waal een mix van bedrijvigheid, met nadruk op recreatie en toerisme
14. In 2030 haalt West Maas en Waal minimaal vergelijkbare duurzaamheidscijfers als gemeenten in de regio.

Selectie conceptvisies

Zie voor de verslagen van alle bijeenkomsten www.mijnwestmaasenwaal2030.nl

5. Communicatie en participatie

Analyse communicatie fase 3

September 2012 vond de derde fase van Visie Leefbaarheid Kernen plaats. Het voltooiën van fase 3 geeft de mogelijkheid een tussentijdse evaluatie te doen aangaande de communicatiekanalen die zijn ingezet om burger en maatschappelijk middenveld te bereiken.

Communicatie gedurende het traject heeft meerdere doeleinden:

- Betrokkenheid participatiebijeenkomsten
- Tot stand brengen bekendheid traject Visie Leefbaarheid Kernen 2030
- Verkrijgen van digitale input

Tevens dient de communicatie het doel de mogelijke media te verkennen voor het voortzetten van het juiste mediagebruik om burger en organisaties te betrekken en te bereiken wanneer het traject voltooid is medio 2013 - en verder. Experimenteren met nieuwe communicatievormen is één van de doelstellingen van het visietraject. Communicatie is cruciaal in de uitvoering van de rol als regiegemeente.

Gebruikte communicatie-instrumenten tijdens de eerste fasen van het traject en de waardering van het effect:

1.	Huis- aan huiscommunicatie Waalkanter	+
2.	Linked-in	+ -
3.	Website	+
4.	Mond-tot-mondreclame	-
5.	Uitnodigingen en verslagen via e-mail	+
6.	Twitter	+
7.	Instagram	-

Digitale input

1. LinkedIn

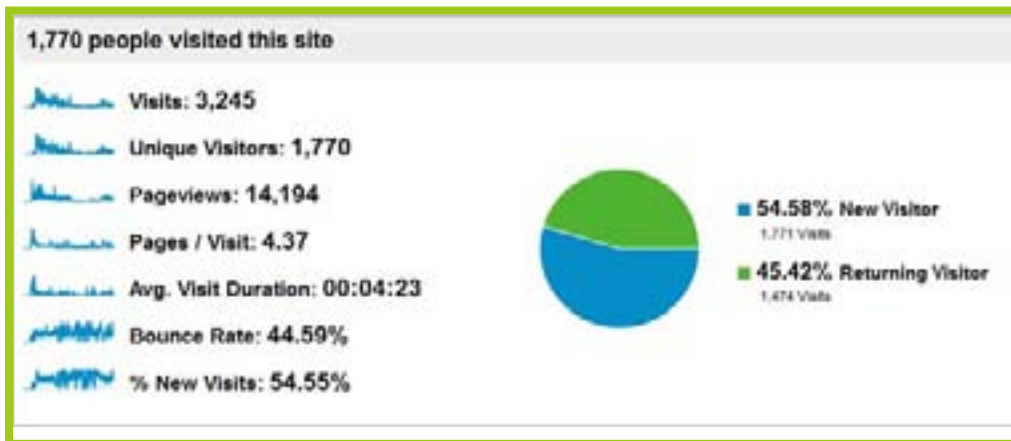
De LinkedIn groep telt momenteel 383 leden. Op de LinkedIn groep vinden discussies plaats naar aanleiding van de avonden. In de komende maanden gaan we met stellingen de discussie in de groep een nieuwe impuls geven.

Fragmenten uit discussie op LinkedIn:

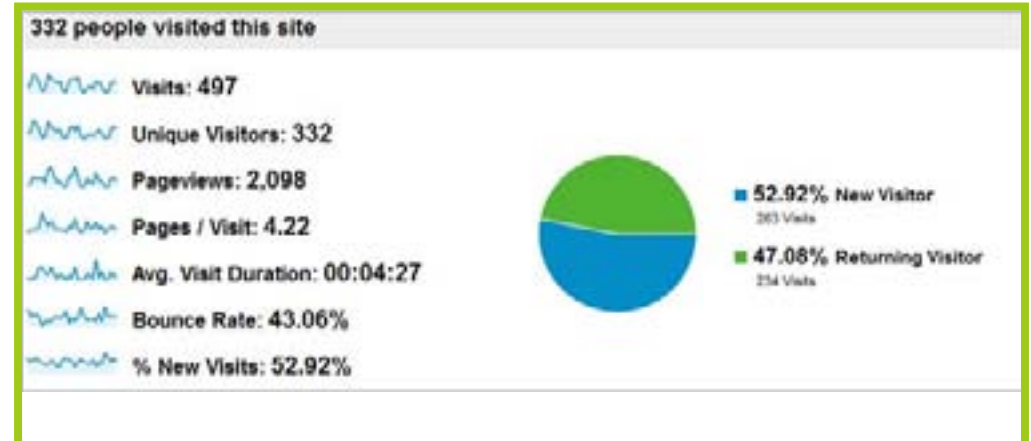
- Mijn voorzichtige conclusie is dat de aanwezige inwoners uit de kleine dorpen heel erg gehecht is aan de kleinschaligheid en zich mogelijk onvoldoende bewust zijn van de problematiek van vergrijzing en krimp in de naaste toekomst op hun af komt, of dit voor lief neemt? De vraag is of de toekomstige generatie hier blij mee zal zijn.
- In de komende tijd, en eigenlijk binnenkort al, zal worden beoordeeld of een gemeenschappelijke voorziening in een dorp wel voldoende toekomst-

waarde heeft. De vraag zal bijvoorbeeld zijn of het verstandig is of er nog wel geïnvesteerd wordt in onderhoud of nieuwbouw in Maasbommel, Altforst of Appeltern. Ik ben bang dat de bewustwording dan pas in de dorpen echt zal ontstaan. Echter wordt er dan over ons besloten, in plaats van nu met ons.

- Het aanbieden van onderwijs in elk dorp geeft een verdeelde opvatting. Ouderen hebben veel meer moeite met loslaten dan de jongeren. Jongeren kijken mondiaal over de grensdorpen heen. Zij vinden het niet erg als in Maas en Waal onderwijs wordt gebundeld. Zij zijn toch de toekomst? (zie discussie leerlingen Pax Christi met gemeente over leefbaarheidsvisie 2030) Vervoer is een praktische oplosbare emotionele gewenning.
- Tip voor de Wethouder: Misschien de volgende keer in het voorwoord hier langer bij stilstaan en de problematiek via de media van te voren scherper neerzetten. De vrijblijvendheid moet er nu wel een keer vanaf.

Overzicht van het aantal bezoekers van de website

Overzicht websitebezoek september

2. Website

De website vormt het digitaal documentatiecentrum. Als zodanig wordt zij ook gevonden: verslagen van de bijeenkomsten zijn regelmatig geraadpleegd. De website is door 1.770 unieke bezoekers bezocht. Wat betreft gebruik van de website hangt ze samen met communicatie rondom de website: in de grafieken van Google-Analytics zijn duidelijke pieken te zien met betrekking het klikken op links in verzonden e-mails.

In deze fase zijn stellingen op de website geplaatst. De komende tijd worden deze stellingen uitgelicht via Twitter.

3. Uitnodigingen en verslagen via email

Wegens succes in fase 2 zijn de ambassadeurs wederom via e-mail benaderd om aanwezig te zijn op de avonden. De reacties hierop waren minder dan de vorige fase. Mogelijke verklaring hiervoor is dat inwoners het gevoel hebben hun input te hebben geleverd.

Trots op leerlingen #pcc uit Beneden-Leeuwen bij presentatie toekomstvisies aan College B&W en pers.

- Morgen @mijnwmw2030 in Borne op bezoek. Klinkt als @mijnborne2030 ;-) Wie volgt nog meer? #burgerparticipatie #vernieuwing
- Gisteren lange maar zinvolle uitwisseling over belangrijkste speerpunten en #mijnwmw2030 Alles goed bediscussieerd. Kiezen blijft lastig ...
- Doe ik! Bedankt “@AnnekeLamers: Bezoek eens de website van @mijnborne2030.nl en <http://duurzaamhoonhorst.blogspot.nl> #mijnwestmaasenwaal2030”
- @mijnWMW2030 veel ‘keten’ partners aanwezig! Vreemd dat onze grote roerganger burg. #Steenkamp niet eens het welkomstwoord doet #respectloos
- Vreemd ook dat je gevraagd wordt om mee te denken over #mijnWMW2030 maar dat het woord #fusie van hogerhand verboden is! #censuur

Eén van de twittergesprekken

Instagram

4. Twitter

Berichten waar Twitteraars de hashtag #mijnwmw2030 in vermelden zijn direct zichtbaar op de voorpagina van de website.

Onze berichten worden regelmatig verder verspreid met een zogeheten Retweet. Dit duidt op informatiewaarde van de tweets en de wil van volgers betrokken te zijn bij de inhoud. Verklaring kan zijn dat met hoge regelmaat boodschappen over het traject worden getweet, waardoor grote raakvlakken met interesses en zoekopdrachten ontstaat.

Twitter groeit aan populariteit. Het account @mijnwmw2030 heeft inmiddels 123 volgers.

5. Instagram

Instagram (een digitale foto-applicatie voor de smartphone) werd in een ondersteunende functie ingezet voor de fotowedstrijd. Doel van dit middel is het laagdrempelig maken voor jongeren om aan de fotowedstrijd deel te nemen. Met één druk op de knop is de foto voor iedereen zichtbaar.

De bekende kanalen blijken populairder bij de inwoners van West Maas en Waal. De foto's werden overwegend per mail ingezonden.

Analyse Participatie fase 3

Een belangrijk doel van de hierboven genoemde communicatie-inzet was om mensen uit te nodigen voor de participatiebijeenkomsten.

Een aanbeveling na fase 2 was om jeugd en ondernemers nauwer bij het project te betrekken. De bijeenkomsten met de jeugd (60 aanwezigen) en ketenpartners (45 aanwezigen) zijn goed bezocht. In overleg met de KvK werd vastgesteld dat ondernemers goed vertegenwoordigd waren in fase 3.

De opkomst op de dorpsavonden viel met 15 tot 30 inwoners per avond tegen.

Website: ongeveer 500 bezoekers in september, waarvan 332 unieke bezoekers.

Clusteren dorpen

De opkomst op dorpsavonden voor inwoners uit meerdere dorpen tegelijk lag significant lager dan de opkomst bij dorpsavonden voor de dorpen specifiek. Op de dorpsavond Maasbommel waren ruim 80 Maasbommelnaars aanwezig, op de dorpsavond voor Maasbommel, Appeltern en Alphen in Appeltern waren voornamelijk Appelterners met een enkele Alphenaar en Maasbommelnaar.

Aanbeveling communicatie en participatie naar aanleiding van fase 3:

Communicatiecampagne

Voor volle zalen bij de participatiebijeenkomsten is een voortdurende communicatiecampagne nodig. Hierin moet duidelijk gecommuniceerd worden wat het doel van de bijeenkomst is en wat er van de inwoners verwacht wordt. Een mogelijke reden voor de lage opkomst is dat het idee leefde onder inwoners dat ze hun visie op de toekomst in de vorige participatieperiode al hebben gegeven. De conclusie is dat voor fase 4 een voortdurende communicatiecampagne nodig is, waarin duidelijk gecommuniceerd wordt over doel en verwachtingen van de bijeenkomsten.

Bijlage 1 Verslag Klankbordgroep

Op 26 september vond een bijeenkomst plaats met de Klankbordgroep. Op de bijeenkomst werden de resultaten van fase 3 gepresenteerd en bracht de klankbordgroep advies uit over het gebruik van de opbrengsten in het verdere verloop van het traject.

Wat is een mogelijke uitvoeringsambitie bij het speerpunt?

Speerpunt 1: Werk samen tussen verenigingen	Startsubsidies inzetten om hobbels in samenwerking te nemen Gemeente neemt regie: faciliteren Positief belonen initiatieven vanuit een stimuleringsfonds
Speerpunt 2: Werk samen aan zorg	Investeren in digitalisering. Geef zorgvragers cursussen in digitale mogelijkheden in huis. Eén keten: thuis -> decentraal zorglocatie -> centraal Start een pilot met een zelfvoorzienende gemeenschap in een dorp (60+)
Speerpunt 3: Werk samen tussen scholen	Stel een monitor op waarin afspraken gemaakt worden over wat kwalitatief goed onderwijs is en wanneer scholen moeten sluiten. Hierna is het een kwestie van elkaar in de ogen kijken en keuzes maken. Let op landelijk ontwikkelingen en normen.
Speerpunt 4: Werk samen aan een grenzeloze gemeente	Krachten en deskundigheid bundelen Organiseer als gemeenten tafels rond thema's met spelers uit verschillende gemeenten in de regio
Speerpunt 5: Gemeente werkt samen	Les uit Hoonhorst: wij willen dat gemeente helpt het mogelijk te maken. Als gemeente moet je heel bewust een oproep doen aan burgers voor hun inbreng.
Speerpunt 6: Werk samen aan promotie	Lef hebben om West Maas en Waal te presenteren. Met de regio een promotiecampagne voor Maas en Waal. Het promoten moet niet alleen van de gemeente zijn maar ook van de inwoners en ondernemers. Als elke ondernemer elke dag een keer tweet op Maas en Waal heb je een enorm krachtige campagne.
Speerpunt 7: Verbeter de bereikbaarheid van West Maas en Waal	Elektrische dorpsauto, liftplekken
Speerpunt 8: Promoot West Maas en Waal als toeristische locatie	Activiteiten die ondersteunend zijn aan bijvoorbeeld thema recreatie moeten in een daarvoor toepasselijk gebied komen.
Speerpunt 9: Promotie als prettig leefbare plaats	Maak door "dorpsbranding" de dorpen bekend als prettige plek om te wonen.
Speerpunt 10: Promoot West Maas en Waal als werkgemeente	Kies voor toerisme aan de Maaskant en industrie aan de Waalkant.

Suggesties voor aanscherpen van speerpunten

Werk samen tussen verenigingen

- “Het moet niet lijken alsof wij nieuwe gebouwen gaan bouwen. We moeten bestaande gebouwen een nieuwe functie te geven.”

Werk samen aan zorg

- “Eenzaamheid los je niet op met digitalisering, maar door mensen thuis te bezoeken”.
- “Laten we proberen om anders te denken. Er wonen overal mensen met specifieke kwaliteiten, probeer deze bij elkaar te brengen zodat zij hun kwaliteiten proberen in te zetten als zij ouder worden. Deze mensen kunnen elkaar aanvullen met verschillende kwaliteiten die zij bezitten.”

Werk samen tussen scholen

- “Kwaliteit en schaal zijn met elkaar verbonden. Met een bepaalde schaal-grootte kan je kwaliteit niet meer bieden. Samen met alle spelers moeten we bepalen wanneer een moment is om het knop door te hakken om te zeggen: nu wordt de school te klein”.
- Voorkomen dat een school in stand wordt gehouden terwijl dat eigenlijk niet meer mogelijk is.
- Naast kwaliteit gaat het ook om geld en identiteit. Het schoolbestuur heeft het voor te zeggen of een school kan voortbestaan of niet.

Werk samen aan een grenzeloze gemeente

- “Binnen de gemeente is er veel kennis over allerlei onderwerpen. Deze kennis moet transparant en bruikbaar worden gemaakt door kennisdeling. Dan spelen gemeentegrenzen ook geen rol meer in.”

Werk samen aan promotie

- West Maas en Waal moet landelijk op de kaart komen te staan.
- Kies voor de promotie van Maas en Waal. Dan is Land van Maas en Waal meer onderscheidend dan Rivierenland.

Verbeter de bereikbaarheid van West Maas en Waal

- “Het openbaar vervoer is prima tot aan West Maas en Waal. Onder Leeuwen is het abominabel. De veerponten moeten behouden blijven.

Promoot West Maas en Waal als toeristische locatie

- “Maak een toeristische route langs de Maaskant en langs de Waalkant.”
- Doe aan dorpsbranding: “Kijk naar de kwaliteiten van een dorp. Promotie als prettig leefbare plaats.
- “De doorloop in de woningbouw gaat stagneren. Bijbouwen zit er nauwelijks in, slopen is niet aantrekkelijk”

Promoot West Maas en Waal als werkgemeente

- Faciliteer ondernemers (bijvoorbeeld door een goede digitale infrastructuur) activiteiten te ontplooiën. Zoneer de sectoren: “Een mix van bedrijvigheid is goed, maar je moet wel keuzes maken. Als je het authentieke karakter wil behouden dan moet je niet overal industrie bouwen. Kies de Waalkant als ontwikkeld en productief gebied. En kies aan de Maaskant echt voor natuur, recreatie, en ambachtelijke industrie”.

Aandachtspunten: op welke terrein ontbreken ambities?

- Duurzaamheid
 - Maatschappelijk verantwoord ondernemen
- Wat zijn de belangrijke keuzes voor de toekomst van West Maas en Waal die nog niet gemaakt zijn en in een scherpe visie wel gemaakt moeten worden?
- Hoe ambitieus willen we zijn als gemeente? Willen de dorpelingen, organisaties en gemeentebestuur samenwerken aan een leefbaar West Maas en Waal?

Tips verdere proces

- Maak in de visie expliciete keuzes en geef aan waar dus niet op gericht wordt. Maak de bijbehorende gevolgen duidelijk.
- Financiën spelen ook een rol bij de uitvoering van een visie. Voeg bij de uitvoeringsagenda ook een financiële indicatie.
- Doorbreek in het visietraject de gecultiveerde mentaliteit van achtergesteldheid. De jonge generatie voelt zich niet achtergesteld.

Bijlage 2 Overige input inwoners

Inwoners werd gevraagd foto's in te zenden van de mooiste en minst mooie plek van West Maas en Waal. Enkele inzendingen waren bedoeld om de gemeente inzicht te bieden in omstandigheden in het dorp. Een selectie van de inzendingen:

“De gemeente wil graag indrukken van de bevolking over positieve en negatieve beelden in onze gemeente.

We zien eerst het bord: “Verboden in te rijden vanwege eenrichtingsverkeer”, met daaronder de aanwijzing: uitgezonderd fietsen en brommobielen. 35 meter verder zien we het bord: “Maximum snelheid 60 km/h”. Brommobielen en gehandicaptenvoertuigen mogen op de rijbaan sowieso al niet harder dan 45 km/h. Dus de vraag is: “Geldt de maximum snelheid van 60 voor fietsers of voetgangers?”

Mooiste plekken

Minst mooiste plekken

Maquettes leerlingen

Leerlingen van het Pax Christi College maakten in de lesuren “Techniek” maquettes van hun woonwijk in 2030.

De maquettes staan met de tekeningen van basisschoolleerlingen en de conceptvisie van de leerlingen van het Pax Christi College tentoongesteld in Museum Tweestromenland.

Bijlage 3 Werkbezoek Toekomstvisies

Op 17 september gingen bestuurders, ambtenaren en partners van de gemeente West Maas en Waal op werkbezoek in het kader van de Visie Leefbaarheid Kernen 2030. Het werkbezoek had als doel te leren van visietrajecten van andere gemeenten. In Borne werd de nadruk gelegd op het proces van het visietraject. Hoe heeft Borne hun visietraject aangepakt en hoe zijn ze er mee aan de slag gegaan na de vaststelling ervan anderhalf jaar geleden? In Hoonhorst keken we naar de invulling van de visie. Welke initiatieven zijn genomen om de leefbaarheid van het dorp te versterken en hoe kwamen deze initiatieven tot stand?

Mijn Borne 2030

Begin 2011 stelde Borne haar toekomstvisie vast. De visie “Mijn Borne 2030” is een eindresultaat van een uitgebreid participatietraject. De gemeente ontving een prijs voor het inzetten van nieuwe media in communicatie met haar burgers en was genomineerd voor de EPSA award voor “opening up public governance through collaborative action”.

De visie is een update van de visie Borne 2020, welke uit 2001 stamt. Het versterken van de regierol van de gemeente was een expliciet doel van het visietraject. Het proces werd daarom volledig in samenwerking gedaan met het maatschappelijk middenveld. Alle 80 organisaties uit Borne werden uitgenodigd zitting te nemen in de regiegroep. Twintig organisaties namen deel. Namens het college was de wethouder vertegenwoordigd als één van de

partijen. De andere regiegroepleden varieerden van vertegenwoordigers van de lokale damesmodewinkel tot de woningcorporatie tot de voorzitter van de wijkvereniging. Expliciet spraken zij af dat ze een visie maakten voor Borne 2030. De regiegroep werden de ambassadeurs van het traject in de Borne gemeenschap.

Bouwstenen voor de visie waren een identiteitsonderzoek, een trendstudie en een ambitieonderzoek. De belangrijkste keuzes voor de toekomst van Borne werden vertaald in vier scenario's voor Borne 2030. Deze scenario's werden in een campagne aan de bevolking gepresenteerd. De bevolking kon vervolgens stemmen op hun favoriete scenario. Het winnende scenario “Dynamische Dorpen” is de visie van Borne geworden.

Inmiddels is het anderhalf jaar na de vaststelling van de visie. De gemeente gebruikt de visie als uitgangspunt van haar beleid. In elk nieuw beleidsstuk wordt een paragraaf opgenomen welke verantwoordt hoe deze past binnen de visie. Misschien nog wel belangrijker is dat de visie aangenomen is door de samenleving. Op de website www.mijnborne2030.nl is een “Dynamische Agenda” geopend waarin organisaties en inwoners uit Borne initiatieven plaatsen die binnen de visie passen. Binnenkort is in Borne de “Dag van de Toekomst”. Op deze dag komen alle partijen bijeen om de voortgang van de visie te bespreken. Welke initiatieven zijn inmiddels genomen en waar liggen kansen en obstakels?

Het visietraject heeft een platform geboden waar partijen elkaar kunnen ontmoeten en afspraken kunnen maken. Sommige projecten worden zelfstandig uitgevoerd, andere projecten faciliteert de gemeente. Tips die het projectteam uit Borne (wethouder, communicatie, projectleider en projectmedewerker) meegeeft aan het projectteam West Maas en Waal:

- Verwachtingsmanagement vanuit de gemeente is cruciaal: doe wat je zegt en zeg wat je doet.
- Durf los te laten: vertrouw op de inbreng uit de samenleving.
- Borg de resultaten: maak gebruik van de gelegde verbindingen.

Lessen voor West Maas en Waal

De belangrijkste lessen die de deelnemers aan het werkbezoek trekken uit het bezoek aan Borne zijn:

- De gemeenschap maakt, de gemeente ondersteunt. Zo creëer je veel draagvlak in de gemeenschap. Dit is ook een cultuurverandering en dus een langdurig proces.
- Visie zet je in voor uitvoeringsprojecten die voortvloeien uit de visie. Kom je belofte na: doe wat je zegt!
- Maak keuzes in de visie, zodat de visie een richting aangeeft. Maak de visie toekomstgericht en realistisch. Voer de visie programmatisch uit; communiceer wat voortvloeit uit de visie!
- Communicatie is cruciaal in een visietraject. Zet zwaar in op communicatie. Manage het verwachtingspatroon van deelnemers aan de visie.
- Een sterke regiegroep met ambassadeurs in de samenleving helpt draagvlak te verkrijgen.
- De regelgeving pas je aan op welke richting uit de visie voortkomt.
- Geloof in de lokale kennis van de bevolking; neem de burger serieus
- In Borne stuurt de raad op het proces, in West Maas en Waal stuurt de raad meer op inhoud. Durft de raad los te laten?

Topdorp Hoonhorst

In Hoonhorst werden we ontvangen in Café Kappers. Samen met het Kulturhus is dit dorpscafé het epicentrum van de beweging Duurzaam Hoonhorst. Duurzaam Hoonhorst heeft haar dorp nationaal en internationaal op de kaart gezet door een kleine groep actieve inwoners die met voorstellen kwam voor het creëren van een dorp dat met de toekomst mee kan. De beweging kreeg 1,5 miljoen euro van de provincie Overijssel om haar plannen te verwezenlijken. De beweging is los van politieke kleur. Ze tracht met de behaalde fondsen middels duurzame investeringen rendement voor de toekomst te halen. Zodat ook als de subsidie op is er aan een leefbaar dorp gewerkt kan blijven worden. Decentrale energieopwekking en verkoop van zelfaangelegde internetverbindingen hebben hier al de aanzet toe gevormd.

Bestuurslid Antje Kingma presenteerde de Hoonhorstaanpak. Zij is agrarisch en toeristisch ondernemster in het buitengebied. De aanpak van Hoonhorst is gestoeld op de drie G's: Gemeenschappelijke sociale aanpak, Gezonde economie en Groene ecologie. De vierde G, gezellig, moet de sfeer bepalen.

Voorbeelden van initiatieven om het dorp leefbaar te houden zijn onder meer:

- Vermarkten van streekproducten
- Oprichting van een internet – bezorgwinkel
- Verspreiden van ICT kennis onder oudere bewoners door bewoners
- Aanschaf van een elektrische dorpsauto
- Oprichting van een materieel-o-theek
- Compostenergie aanwenden voor het verwarmen van de gemeenschapsgebouwen
- Het gehele dorp voorzien van zonnepanelen
- Op eigen initiatief en in eigen beheer internet aanleggen in de buitengebieden
- Omgekeerde afvalinzameling: aan huis al het bruikbare afval ophalen. Weggooien (grijs) moet je zelf wegbrengen. In het buitengebied kost ophalen geld. Het totale afval moet van 145 kg in 2010 naar 32 kg 2020. Anno 2012 is dit door deze maatregel al bijna gelukt.

Leidend in de filosofie is dat als er een visie is , slechts nog timing en tactiek nodig zijn om de droom waar te maken . “denk breed, handel concreet” zijn belangrijke uitgangspunten voor het bestuur. Overheid, burger en bedrijfsleven moeten in samenwerking een opwaartse spiraal tot stand brengen. Mensen met initiatief en lef en een bereikbare, consistente en meedenkende overheid zijn daarbij de sleutels .

Lessen Hoonhorst

De belangrijkste lessen die de deelnemers aan het werkbezoek trekken uit het bezoek aan Hoonhorst zijn:

- Luister goed naar de bevolking
- Ga als gemeente soepel en flexibel om met initiatieven vanuit de bevolking
- Handel als gemeente consistent
- Vind een vorm om plannen te faciliteren
- Overall een stamtafel
- Kom los van bureaucratie, geef vertrouwen
- Zet door met lef!
- Gebruik de BN'ers uit je dorp!
- Wees consistent, toon lef als overheid
- Beginnen, zonder mitsen en maren
- Denk breed , handel concreet
- Leefbaarheid wordt gemaakt door bewoners , niet door instituten als de overheid

Lessen toekomstvisie

In de bus werden presentaties gegeven over de praktijk van toekomstvisies bij Nederlandse gemeenten. In het eerste deel van het “busprogramma” presenteerde Futureconsult een visiequiz, met citaten uit Nederlandse toekomstvisies. In het tweede deel presenteerde Futureconsult resultaten van het landelijk onderzoek naar toekomstvisies bij Nederlandse gemeenten.

Geconfronteerd met de inhoud van Nederlandse toekomstvisies en do's and don'ts trokken de deelnemers lessen voor het visietraject West Maas en Waal 2030:

- Visies van andere gemeenten zijn vaak algemeen, niet puntig en bol van open deuren.
- Wees ambitieus, maar probeer de visie ook concreet te maken. Beschrijf hoe de visie tot stand kan komen.
- De verschillende visies zijn vaak uitwisselbaar. Geef in de visie aan wat het eigene is aan de gemeente en wat de gemeente niet meer doet. Maak de visie voor West Maas en Waal herkenbaar en onderscheidend.
- Koppel aan de visie een concreet uitvoeringsplan. Maak in de visie concrete keuzes.
- Waak ervoor dat de visie niet na vaststelling “kaalgeplukt” wordt. De visie moet richting geven en ook na de verkiezingen geldig blijven. Draagvlak is hiervoor cruciaal.
- Visie is startpunt voor uitvoering. Werk de visie samen met partners uit
- De visie is een oriënterend document. Als inspiratiebron is de visie richtinggevend. De visie is het uitgangspunt van nieuw beleid: toetsingskader voor besluitvorming.
- Maak de visie toekomstgericht, gedurfd en inspirerend
- Gebruik de visie om je te profileren naar buiten
- Benoem de sterke punten van de streek
- Toon lef in de visie: maak het een uitdagend document

